

اثر تالاب های لنگرود در توسعه ی گردشگری روستاهای اطراف تالاب (کیاکلايه)

دکتر سیمین ارمغان*

فاطمه عابدین نژاد**

چکیده:

گردشگری در معنای جدید آن که بتدریج از نیمه دوم قرن نوزدهم مطرح شده است تجارت پرسود و منفعتی محسوب می شود که از جابجایی ها و تحرک انسانها در داخل و خارج حد و مرزهای جغرافیایی و سیاسی در زمان صلح ناشی می شود و به عنوان صنعتی بدون دود، بیشترین سطح درآمد و اشتغال را برای جوامع میزبان به دنبال دارد. این مقاله به بیان نقش گردشگری به عنوان یک راهکار مناسب برای رسیدن به توسعه، به ویژه در مناطق روستایی می پردازد و سعی شده است تا صنعت توریسم را به عنوان وسیله ای برای رشد و شکوفایی اقتصاد کشور ارائه نماید. در این بررسی پتانسیل های اکوتوریسم شهرستان لنگرود با تأکید بر برخی از روستاهای اطراف آن، از جمله کیاکلايه که اخیراً به شهرستان تبدیل شده است به عنوان یک نمونه مورد ارزیابی قرار گرفته است و جهت بررسی بیشتر و نتیجه بهینه، از مطالعات میدانی، پرسشنامه و پیش فرض هایی که می تواند نقش مهمی در توسعه ی روستایی داشته باشند استفاده شده است. از نتایج مهم این تحقیق آن است که نشان دهد بین توسعه ی پایدار روستایی و گردشگری روستایی رابطه نزدیکی وجود دارد و به بیان واضح توسعه گردشگری روستایی می تواند سبب توسعه روستایی شود که درباره منطقه مورد تحقیق نیز صادق است.

واژگان کلیدی: توسعه ی گردشگری، تالاب کیاکلايه، گیلان، لنگرود

*عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری

** کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی

تاریخ دریافت: ۹۰/۵/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۱/۲۳

مقدمه

در حال حاضر صنعت گردشگری جایگاه خاصی در اقتصاد کشورها پیدا کرده نقش فعال و مؤثری در ارتقاء ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به خصوص در کشورهای رو به توسعه ایفا می کند، به طوری که حجم مبادلات بین المللی گویای آن است که بیش از ۲۰ درصد مبادلات با جریان گردشگری آغاز می گردد و در برخی کشورها درآمدهای ناشی از آن یکی از منابع عمده در جهت تقویت اقتصاد ملی روز افزون آنها می شود (سنایی، ۱۳۸۶، ص ۲). رشد و گسترش گردشگری از جمله پدیده های مهم اواخر قرن بیستم است که با سرعت در قرن جدید ادامه دارد. بالا رفتن سطح درآمد، افزایش ایام فراغت، تغییرات و نگرش های جدید به مفاهیم زندگی و ضرورت تأمین های بین المللی ایجاب می کند که گردشگری به شدت گسترش و توسعه یابد (شارپلی، ۱۳۸۰، ص ۱).

در این راستا گردشگری روستایی نیز جزئی از صنعت گردشگری به حساب می آید که می تواند نقش عمده ای در توانمندسازی مردم محلی و تنوع بخشی به رشد اقتصادی و نیز خلق فرصت های شغلی جدید در ارتباط تنگاتنگ با سایر بخش های اقتصادی ایفا کند (ارمغان، ۱۳۸۶، ص ۵۲).

گردشگری روستایی شامل فعالیت های متنوعی است که گردشگران در نواحی روستایی انجام می دهند. با این حال انواع مختلف آن تحت عنوان گردشگری طبیعی، گردشگری فرهنگی، گردشگری بومی، گردشگری دهکده ای و گردشگری کشاورزی تفکیک و طبقه بندی شده اند. (Mitchel, ۲۰۰۶, p۳۰۲).

ضرورت تحقیق

صنعت عظیم توریسم در سال های اخیر به عنوان یک راهکار برای توسعه ی مناطق روستایی می تواند بسیار مؤثر افتد و این در حالی است که مکتوبات و نوشته ها و نظریه ها و مدل های فرضی در این زمینه بسیار اندک است در حالی که گردشگری نقش مهمی در توسعه ی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جوامع مختلف جهانی چه بسا جمعیت روستایی دارد ولی توجه چندانی به آن نشده است. بی توجهی به گردشگری روستایی که عمدتاً ناشی از فقدان اطلاعات و تحقیقات در این رابطه است. در نهایت موفقیت کمتری در جهت مشارکت در آگاه سازی رو به رشد اقشار روستایی، و نیز آموزش آن در مطالعات گسترده توسعه گردشگری به عنوان پایه و اساس اقتصاد روستایی است.

روش تحقیق

این پژوهش از نوع مطالعات توصیفی و تحلیلی و از نوع کیفی است که به دو شکل مطالعات اسنادی - کتابخانه ای و بررسی های میدانی انجام پذیرفت. بدین ترتیب که ابتدا جهت روشن شدن ادبیات موضوع تحقیق و تدوین مبانی نظری و سوابق پژوهش از مطالعات نظری بهره گرفته شد که با رجوع به کتابخانه ها و استفاده از کتب، پایان نامه ها و مقالات نگاشته شده، مرحله اول پژوهش به انجام رسید. در ادامه در پی یافتن

پاسخ به سوال تحقیق و دست یابی به اهداف مورد نظر اقدام به تدوین پرسشنامه در راستای موضوع مورد بحث گردید و پس از توزیع در روستا و تکمیل آن توسط خانوارها به تجزیه و تحلیل آن پرداخته شد. برای پاسخ گویی به گویه های تدوین شده از طیف لیکرت استفاده گردید و به آن ها از (۱ تا ۵) امتیاز داده شد. ضمن اینکه در پرسش نامه سوالات بازی جهت نظرسنجی جامعه محلی از اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی گردشگری بر آنها گنجانده شد. جهت تکمیل اطلاعات پرسشنامه از مصاحبه نیز استفاده شد.

تعاریف پایه:

روستا

روستا صورتی است از استقرار انسان بر روی زمین که تمام مایحتاج سال خود را از درون آن تهیه می کند. (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۲، ص ۳۱) روستا کوچکترین واحد جمعیتی، اقتصادی و جغرافیایی است که در آن نوعی کلکتوسیم اقتصادی، اجتماعی و عمرانی قابل تصدیق است (ودیعی، ۱۳۴۸، ص ۳۷)

سازمان تعاون و توسعه اقتصادی^۱ (OECD) معتقد است که مناطق روستایی مشتمل بر مردم، زمین هایی است که تحت نفوذ اقتصاد مراکز بزرگ شهری نیستند و منابع روستایی را در بر می گیرند. (OECD, ۱۹۹۳, p ۱۱)

گردشگری روستایی

گردشگری روستایی به عنوان راهبردی برای توسعه به دلیل اقتصادی و با توجه به کاهش سود فعالیت های کشاورزی، جایگزینی مناسب برای آن است. بر این مبنا دلیل اصلی توسعه ی گردشگری روستایی غلبه بر پایین بودن سطح درآمد و ارائه فرصت های جدید شغلی و تحولات اجتماعی - اقتصادی ناشی از آن در جامعه روستایی است. از همین رو است که سیاست ها در دهه های اخیر به توسعه ی گردشگری به عنوان یکی از شیوه های مبارزه با بیکاری و ایجاد درآمد تأکید می نمایند که در فراسوی درگیری های حاصل از تخصصی شدن فزاینده و نگرش اقتصادی به گردشگری، اهمیت انعطاف پذیری جانشینی بین گردشگری و دیگر کالاها را مد نظر دارند. (Oppermann, ۱۹۹۶, p۸۵)

گردشگری در نواحی روستایی می تواند در تلفیق با دیگر کارکردهای روستایی به تنوع و پایداری اقتصاد روستایی به وسیله ایجاد اشتغال و افزایش درآمدهای خانوار روستایی کمک شایانی نماید و یک پهنه گسترده از تجارت و ایجاد فرصت هایی برای جذابیت و کشش صنایع کوچک فراهم آورد. (Williams, ۲۰۰۱, p ۴)

تعریف تالاب :

تالاب از نظر لغوی معادل واژه Wet land به معنای اراضی خیس و متشکل از دو کلمه تال و آب بوده که در اصل لغتی هندی و به مفهوم آبگیر می باشد. تعاریف دیگر عبارتند از:

^۱ Organization for Economic Cooperation and Development

- در کنوانسیون رامسر تالاب را عبارت از مناطقی مردابی، آب مانده، جاری، تازه، لب شور و یا آب های دریا به شرطی که هنگام جزر، ارتفاع بیش از ۶ متر نباشد.

- هر منطقه ای که از نیزار، آب، پرند، ماهی، چمنزار و موجودات ذینفع از آنها موجود باشد تالابی باشد که اکوسیستم آن یک روند تکاملی داشته و در انتها به جنگل ختم می شود و دخل و تصرف در هر منطقه آن موجب عدم رشد تکاملی اش می گردد^۲.

- تالاب به آب های داخلی اطلاق می شود که در عمیق ترین نقاطشان نیز گیاهان ماکروفیت موجود باشند^۳. (نظامی بلوچی، ۱۳۷۸، ص ۸)

مشخصات جغرافیایی (محدوده ی منطقه)

موقعیت جغرافیای تالاب کیاکلاهی ی تالاب لنگرود:

تالاب کیاکلاهی ی لنگرود کنار شهر لنگرود در استان گیلان قرار گرفته است و در نظر حاشیه نشینان به واسطه ی تأمین آب زراعی و کم و زیاد شدن آب در طول فصل، معروف به استخر کیاکلاهی است. با توجه به جریان طبیعی آب و وجود شرایط تالاب طبیعی از گذشته زمین شناسی ناحیه، پس روی آب دریای خزر و شرایط تالابی آن در حال حاضر، واژه ی تالاب برای این استخر به کار برده شده است. مساحت این تالاب حدود ۳۰۰ هکتار می باشد (رضانی، ۱۳۸۳، ص ۴۸).

تالاب کیاکلاهی از یک طرف به شهر لنگرود و محور ترانزیتی رامسر-رشت و از سه طرف دیگر به شالیزارها و در فاصله ی اندکی با کوهپایه ها و با چشم اندازی زیبا قرار گرفته است. با توجه به این که تالاب توان گسترش فضای فیزیکی در اطراف را داراست، می تواند در افزایش اشتغال، درآمد اقتصادی، همچنین حفظ محیط زیست و با گذران اوقات فراغت نواحی شهری و اطراف خود، تأثیر فراوانی داشته باشد.

جدول شماره (۱) تقسیمات سیاسی شهرستان لنگرود*

شهرستان	بخش	دهستان	مرکز دهستان	شهر
لنگرود	مرکزی	دیوشل	دیوشل	لنگرود
		چاف	چاف پائین	
		گل سفید	گل سفید	
	اطاقور	اطاقور	اطاقور	اطاقور
		لات لیل	لات لیل	
		کومله	دریاسر	دریاسر

۲ تعریف شورای عالی کشاورزی و امور روستایی

۳ تعریف تالاب در فرهنگ اصطلاحات جغرافیایی

• مأخذ: منبع شماره ۷

• **موقعیت گردشگری تالاب کیاکالیه**

تالاب کیا کالیه از اماکن دیدنی شهرستان لنگرود می باشد. این تالاب در نزدیکی شهر لنگرود قرار دارد و دسترسی به آن راه آسفالته می باشد. در اطراف این منطقه بازارچه هفتگی در حال تأسیس می باشد. پارک فجر در کنار این تالاب قرار دارد و با توجه به امکانات و تجهیزات موجود در این پارک توان ارائه خدمات به گردشگران و مسافران را دارد. استخرهای موجود در این پارک از آب تالاب استفاده می کند و منظره زیبایی را به وجود آورده است.

وضعیت بهره برداری از جاذبه های منطقه

همانطور که قبلاً اشاره گردید منطقه ی نمونه کیاکالیه به لحاظ شرایط آب و هوایی و وجود چشم اندازهای زیبا مکان بسیار دیدنی به لحاظ گردشگری می باشد در این منطقه بهره برداری به صورت سنتی بوده است بدین ترتیب که گردشگران آزادانه در هر جای منطقه اتراق می نمایند و مناظر طبیعی را به سبب منظره و چشم انداز آن انتخاب می نمایند با توجه به برداشت های میدانی انجام شده توسط نگارنده، منطقه از تعداد گردشگران مطلوب برخوردار است ضمن اینکه وجود پارک فجر در کنار سایت مورد مطالعه باعث شده تا اکثر گردشگران و مسافران ورودی در این مکان اتراق نمایند، طرح مطالعات امکان سنجی مناطق نمونه گردشگری استان گیلان منطقه جلگه ای تالاب کیاکالیه، سازمان میراث فرهنگی، شرکت مهندسی مشاور سبزاندیش پایش، ۸۷، ص ۴۹

وضعیت مدیریت و نیروی انسانی در منطقه ی کیاکالیه

در منطقه ی نمونه گردشگری کیاکالیه مدیریت صحیحی صورت نمی گیرد و نیروی انسانی آموزش دیده ای نیز در این مکان وجود ندارد. در خصوص یگان حفاظت شهرستان می توان به این موضوع اشاره کرد که در شهرستان یک پایگاه حفاظت وجود دارد که به نام لات لیل معروف است. در این پایگاهها ۵ نفر در زمینه گردشگری و میراث فرهنگی مشغول فعالیت هستند که شرح وظایف مشخصی دارند. مهمترین شرح وظایف این یگان را می توان به حفظ آثار تاریخی و توسعه گردشگری در منطقه اشاره نمود و نظارت بر مدیریت و بهره برداری از جاذبه های گردشگری منطقه مستقیم با این یگان می باشد.

تنگناها و مشکلات مربوط به بهره برداری از منطقه نمونه

سازمان محیط زیست استان نظارت مستقیم بر تالاب کیاکالیه دارد و هرگونه ساخت و ساز در حریم آن غیرقانونی می باشد.

محدودیت های زیربنایی منطقه نمونه

در منطقه تالابی کیاکالایه محدودیت های جدی زیرساختی وجود ندارد و به دلیل آنکه نمی توان در تالاب ساخت و ساز نمود از این رو تأسیسات و زیرساخت ها تا ورودی منطقه تأمین می باشد ولی با ایجاد منطقه نمونه و ورود حجم زیاد گردشگر انتظار می رود تا امکانات موجود بهسازی و ارتقا یابند.

مشکلات زیست محیطی منطقه نمونه

تالاب کیاکالایه یکی از غنی ترین تالاب های گیلان است از لحاظ تنوع گونه های حیاتی است. این تالاب با اقدامات شهرداری و بی توجهی اداره منابع طبیعی رو به نابودی است. جاده دسترسی حاشیه تالاب که از پارک فجر به سمت کمربندی لنگرود می رود، بر روی بیولوژی و اکوسیستم تالاب در طول زمان اثرات تجمعی نامطلوبی خواهد داشت. بررسی وضعیت جاده دسترسی نسبت به تالاب در زمان بارندگی نشان می دهد که آب تالاب بالا می آید و به همراه رواناب ایجاد شده می تواند آلودگی های موجود در جاده را به سمت تالاب می برد علاوه بر این شهرداری لنگرود در حال ساخت بلواری بر روی این تالاب است که در این صورت شاهد نابودی کامل این تالاب تا چند سال آینده خواهیم بود.

این تالاب زمانی محل زمستان گذرانی پرندگان مهاجر بوده ولی الان قسمت اعظم آن با اقداماتی مانند ریختن زباله های شهری و ساخت پروژه بوستان بازار لنگرود و ایجاد پیست موتورسواری و ایجاد آلودگی صوتی در تالاب و ایجاد مزاحمت برای پرندگان توسط شهرداری، نابود شده است.

استراتژی های توسعه ی تسهیلات و خدمات گردشگری

۱- استراتژی های توسعه ی تسهیلات و خدمات گردشگری در کوتاه مدت:

- بهسازی و ارتقاء کیفیت تسهیلات و خدمات گردشگری در نواحی دارای اولویت موجود.
- تنظیم طرح های لازم جهت گسترش و تقویت تسهیلات و خدمات گردشگری در نواحی دارای اولویت.
- تنظیم طرح های لازم جهت توسعه تسهیلات و خدمات جدید گردشگری در نواحی گردشگری در مقاطع کوتاه مدت و میان مدت.

۲- استراتژی های توسعه ی تسهیلات و خدمات گردشگری در میان مدت:

- تحکیم بهسازی و ارتقاء تسهیلات و خدمات گردشگری در نواحی دارای اولویت موجود.
- اجرای طرح های لازم جهت گسترش و تقویت تسهیلات و خدمات گردشگری در نواحی دارای اولویت.
- اجرای طرح های توسعه تسهیلات و خدمات گردشگری در نواحی در حال ظهور که دارای اولویت هستند، جهت توسعه آنها در میان مدت.

۳- استراتژی های توسعه ی تسهیلات و خدمات گردشگری در بلند مدت:

- تحکیم توسعه ی تسهیلات و خدمات گردشگری که در میان مدت اجرا گردیده اند.

○ شروع برنامه ریزی جهت توسعه ی تسهیلات گردشگری در نواحی بالقوه به منظور توسعه ی آنها در مقطع بلند مدت

○ اجرای بعضی از طرح های توسعه ی تسهیلات و خدمات گردشگری در نواحی بالقوه.

جدول شماره (۲) فرآیند اجرایی طرح ها و پروژه ها در منطقه نمونه گردشگری کیاکلايه

اولویت اجرایی	نام پروژه	اولویت زمانی
اولویت اول	طراحی قسمتی از منطقه نمونه گردشگری به منظور فضای پشتیبان جهت تامین اسکان موقت به صورت پیش بین های اولیه ای نظیر آلاچیق، سرویس های بهداشتی و نظایر آن	کوتاه مدت ۰ تا ۵ سال
	ایجاد خدمات ایمنی مرتبط با فعالیت های داخل آب (نجات) تا امنیت جانی گردشگر را تامین نماید.	
	طراحی سایت های برای قایق رانی، اسکی روی آب و نظایر آن	
	طراحی خدمات پذیرایی موقت و نیمه پایدار مانند: رستوران های فصلی و مراکز خرید	
اولویت دوم	طراحی و ساخت مجموعه تفریحی توریستی گردشگران شامل: ورودی مجموعه، مهمانسرا، رستوران، کمپینگ، اطلاع رسانی و نگهداری، پارکینگ	میان مدت ۵ تا ۱۰ سال
	طراحی مکانی مناسب برای به نمایش گذاشتن موجودات دریایی و ماهی ها که به صورت اکواریوم های بزرگ به تفکیک نوع جاندار نگهداری می شود	
اولویت سوم	ایجاد امکانات برای ارائه سرویس های درون آب مانند: گشت های دریایی، تاکسی آبی	بلند مدت ۱۰ تا ۲۰ سال
	ایجاد امکانات برای برگزاری تورها و مسابقات ورزشی مرتبط با فضای منطقه مورد مطالعه	
	طراحی هتل یا متل در منطقه مورد مطالعه (که اندازه و حجم سرویس دهی آن بستگی به تقاضا دارد)	
	طراحی و ساخت اقامتگاهها و پلاژهای باز در قسمتی از منطقه نمونه	

مأخذ : منبع شماره ۷

تعیین ظرفیت برد گردشگر در تالاب کیاکلايه

ظرفیت برد بیشتر ناظر بر فعالیت های گردشگری در نقطه خاص و یا منطقه محدودی است که گردشگران آن مکان را برای مقصد گردشگری انتخاب می کنند (Destination point) بوده و در این میان توجه ویژه به ظرفیت برد در اکوتوریسم از اهمیت خاصی برخوردار است. به همین دلیل معمولاً ظرفیت برد برای یک ناحیه خاص مانند منطقه ساحلی، کوهستانی، جنگلی، تالابی، منطقه حفاظت شده، تاریخی و یا سایر موارد با توجه به مقاصد گردشگری انجام می شود. ولی در این مطالعات که هدف توسعه ی گردشگری در محدوده مطالعاتی است و توسعه کلان را مد نظر دارد، ظرفیت برد بایستی از دیدگاه ویژه تعریف و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. (سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان گیلان، ۱۳۸۴، ص ۱۰۵)

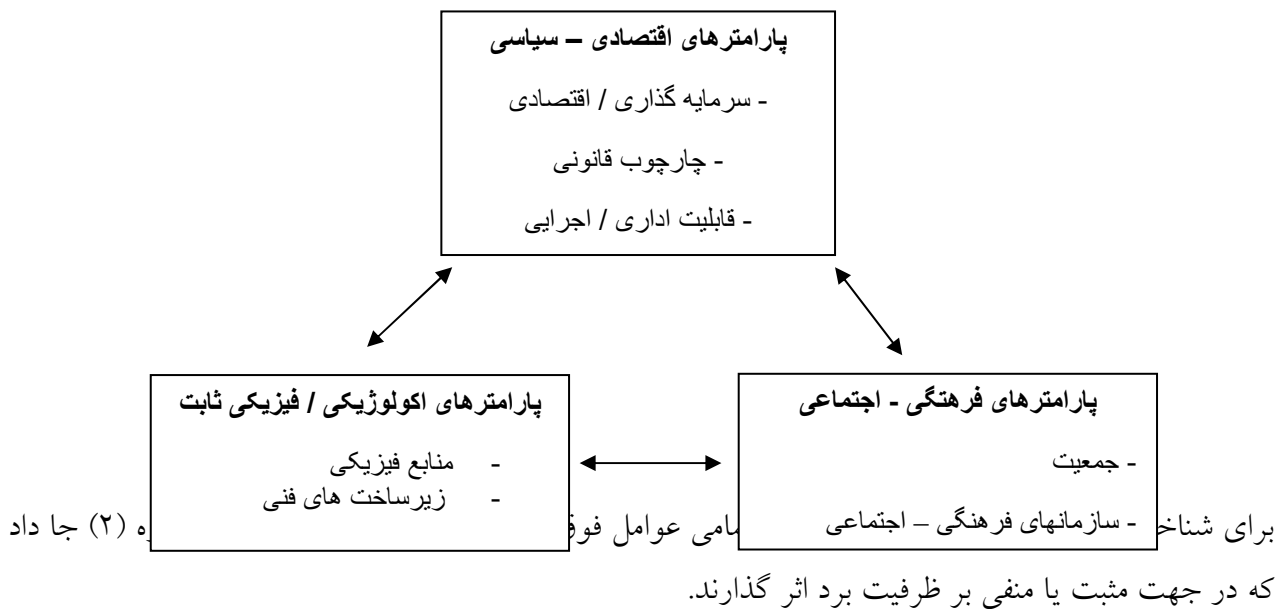
مطالعه ی ظرفیت برد در عین حال ابزاری برای ارزیابی وضعیت گردشگری، سیاست گذاری و فرموله کردن آن برای توسعه گردشگری و اجرای این سیاست هاست. در این مطالعات ظرفیت برد به صورت مقدماتی و اجمالی با توجه به مقیاس مطالعات مورد بررسی قرار گرفته به نحوی که بتواند محدودیت های محیطی را به تصویر بکشد. نکته مهم و قابل توجه این است که اگر چه تعداد گردشگر طبق تعریف به عنوان یک عامل در نظر

گرفته می شود ولی باید توجه داشت که ظرفیت برد صرفاً با تعداد گردشگر سنجیده نمی شود بلکه تمامی فعالیت های دیگر که بر محیط اثر گذار هستند و اثرات آنها با اثرات گردشگر جمع می شود نیز باید در ارزیابی برد محیطی گنجانده شود. پارامترهای موثر بر ظرفیت برد را می توان به سه دسته اصلی تقسیم کرد:

- عوامل اکولوژیکی - فیزیکی
- عوامل فرهنگی - اجتماعی
- عوامل اقتصادی - سیاسی

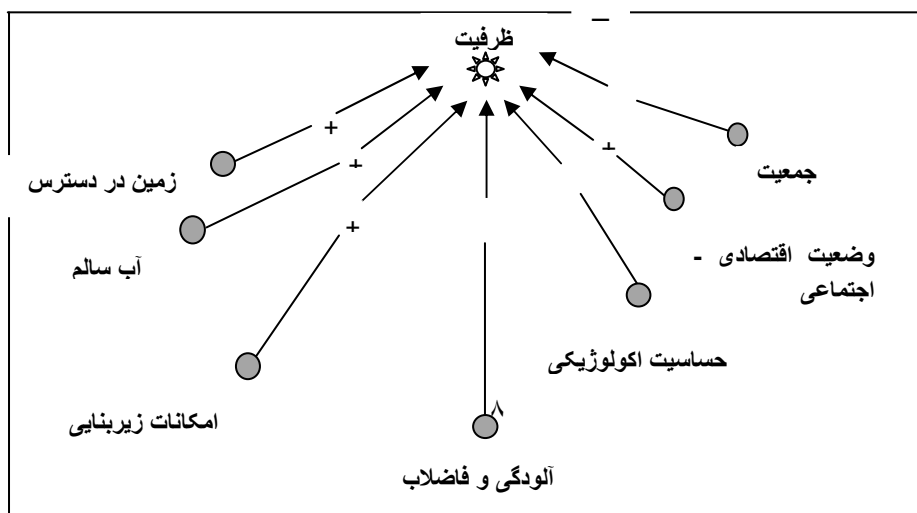
پارامترهای تأثیرگذار در هر یک از سه دسته فوق به جز منابع فیزیکی محیطی که ثابت اند سایر پارامترها می تواند تغییر یافته و قابل انعطاف باشند که در شکل شماره (۱) نشان داده شده است.

شکل شماره (۱) پارامترهای مؤثر بر ظرفیت برد تالاب

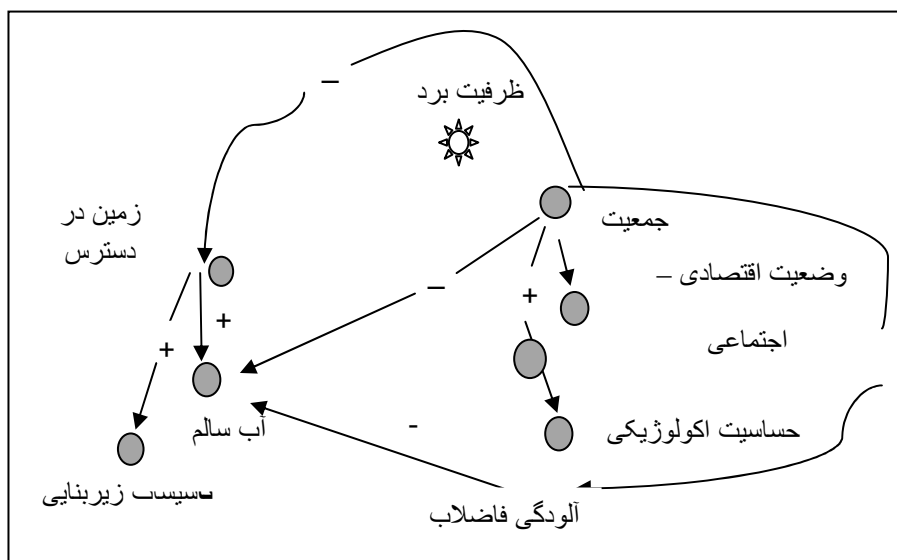

که در جهت مثبت یا منفی بر ظرفیت برد اثر گذارند. اثر عوامل موثر بر ظرفیت برد که در شکل شماره (۲) نشان داده شد علاوه بر تاثیر مستقیم بر ظرفیت برد روی هم نیز تاثیر متقابل به صورت اثر مثبت (افزایشی) و یا منفی (کاهشی) داشته باشند که در شکل شماره (۳) نشان داده شده است.

شکل شماره (۲) جهت تأثیر عوامل مختلف در ظرفیت برد تالاب

شکل شماره (۳) اثر متقابل عوامل مختلف بر یکدیگر در ارتباط با ظرفیت برد تالاب

به طور مثال افزایش جمعیت گردشگر به تالاب موجب کاهش قابلیت دسترسی به اراضی آزاد شده و در عین حال افزایش پسماندها و آلودگی را به همراه دارد که می تواند اثر منفی بر شرایط اقتصادی - اجتماعی داشته باشد. (طرح مطالعات امکان سنجی مناطق نمونه گردشگری استان گیلان منطقه جلگه ای تالاب کیاکلايه، سازمان میراث فرهنگی، شرکت مهندسين مشاور سبزاندیش پایش، ۸۷ ص ۸۳-۸۵)

نتایج حاصله از مطالعات میدانی در تالاب کیاکلايه

اولویت های سفر به تالاب کیاکلايه بر اساس نتایج حاصل از پرسشنامه و با استفاده از آزمون تحلیل واریانس فریدمن به شرح زیر است:

جدول (۳) : میانگین رتبه محورهای انگیزه

میانگین رتبه	متغیر
۱/۷۱	گذراندن تعطیلات
۲	تفریح و استراحت

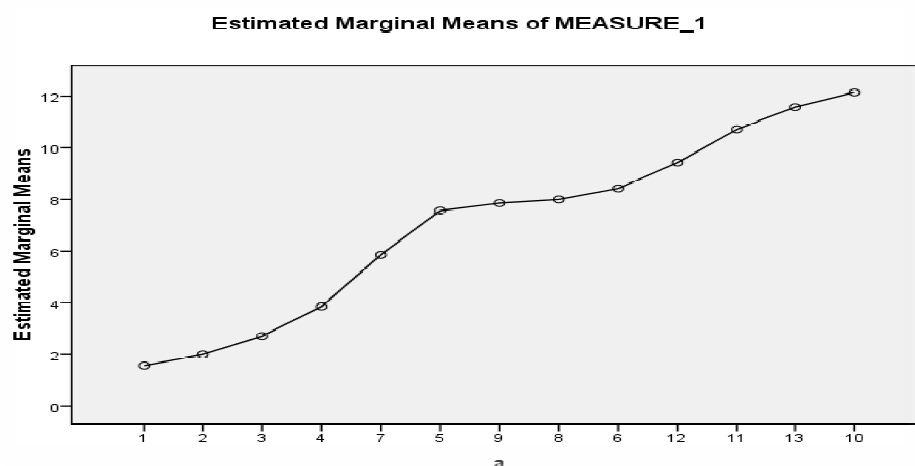
۲/۷۱	استفاده از آب و هوا
۴	استفاده از مناظر زیبا
۷/۲۳	کوهنوردی
۸/۵۷	انجام ورزش های خاص مانند قایقرانی
۵/۷۱	ملاقات اقوام
۸	انجام کارهای عام المنفعه
۷/۷۱	تجربه کردن فضاهای روستایی
۱۲	شکار
۱۰/۴۳	استفاده از دستاوردهای عشایری
۹/۲۹	صنایع

منبع : تحقیق میدانی پژوهشگر، بهمن ۸۹

آزمون تحلیل واریانس فریدمن نشان داد بین محورهای مختلف تفاوت معنادار وجود دارد.

$$P < 0.001, \chi^2_{df=12} = 68.3$$

نمودار زیر ترتیب اولویت را نشان می دهد

نمودار ۱: ترتیب اولویت محورهای انگیزه

در نمودار بالا: ۱: گذراندن تعطیلات ۲: تفریح و استراحت ۳: استفاده از آب و هوا ۴: استفاده از مناظر زیبا ۵: کوهنوردی ۶: انجام ورزش های خاص مانند قایقرانی ۷: ملاقات اقوام ۸: انجام کارهای عام المنفعه ۹: تجربه

کردن فضاهای روستایی ۱۰: شکار ۱۱: استفاده از دستاوردهای عشایری و اصالت و سنت روستایی ۱۲: صنایع دستی ۱۳: زیارت

برای سنجش امکانات تالاب از آزمون t استفاده شد. فرض آماری زیر را آزمون می‌کنیم:

$$H_0: \mu \leq 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

جدول شماره (۴) نتایج آزمون t

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	سطح معناداری
فضاهای طبیعی	۳/۹۸	/۸۸۰	۱۱/۰۷۳	۹۸	/۰۰۰
فضاهای تاریخی	۳/۰۸	/۷۴۱	/۹۸۰	۹۲	/۳۳۰
فضاهای تفریحی	۳/۲۵	/۷۵۰	۳/۲۴۷	۹۶	/۰۰۲
فضاهای ورزشی	۳/۰۳	/۸۸۵	/۳۴۹	۹۳	/۷۲۸
فضاهای زیارتی	۲/۸۱	/۷۳۸	-۲/۵۸۸	۹۸	/۰۱۱
رضایت از مرکز تفریحی - زیارتی	۳/۷۵	/۸۵۰	۴/۷۹۴	۹۹	/۰۰۰

منبع: تحقیق میدانی پژوهشگر، بهمن ۸۹

فضاهای طبیعی و مراکز تفریحی - زیارتی اولویت اول و دوم امکانات بودند نتایج آزمون t تفاوت میانگین فضاهای طبیعی، فضاهای تفریحی و رضایت از مرکز تفریحی - زیارتی را معنادار نشان داد. که نشانگر کیفیت بالاتر از متوسط این امکانات است فضاهای تاریخی و فضاهای ورزشی کیفیت در حد متوسط داشتند، کیفیت فضاهای زیارتی به صورت معناداری پایینتر از متوسط بود.

موانع گردشگری در تالاب کدامند؟ برای آزمون سوال فوق، فرض آماری زیر را آزمون می‌کنیم:

$$H_0: \mu \leq 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

چون گویه‌ها بر اساس مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت «خیلی کم» تا «خیلی زیاد» تنظیم شده است، و تمام جمله‌ها به صورت منفی طرح شده است (عدم رعایت کامل بهداشت). که نشان دهنده این است که میانگین کوچکتر یا مساوی ۳، بیانگر این است که مولفه مورد نظر جزء موانع گردشگری نیست و میانگین بزرگتر از ۳، نشانه‌ی بودن آن است.

جدول شماره (۵) نتایج آزمون t

			۱		

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	سطح معناداری
گرانی قیمت	۲/۵۱	۱/۷۳۳	-۶/۳۵۴	۹۷	/۰۰۰
تقلب و گران فروشی	۲/۴۷	۱/۸۸۹	-۶/۶۵۶	۹۷	/۰۰۰
ناآگاهی مسئولان	۲/۶۱	۱/۶۸۲	-۵/۷۴۴	۹۸	/۰۰۰
نارساییهای اقامتی	۲/۳۶	۱/۷۵۹	-۸/۴۳۲	۹۹	/۰۰۰
عدم رعایت کامل بهداشت	۲/۵۳	۱/۷۳۹	-۶/۲۱۳	۹۵	/۰۰۰
نبودن وسایل تفریحی کافی	۲/۴۹	۱/۷۲۳	-۶/۷۰۹	۸۹	/۰۰۰
ترافیک	۲/۱۲	۱/۸۸۰	-۹/۵۳۲	۹۰	/۰۰۰
پذیرایی در اقامتگاهها	۲/۳۷	۱/۶۷۶	-۸/۴۴۹	۸۲	/۰۰۰
نیروی انسانی آموزش ندیده	۲/۴۶	۱/۸۰۷	-۶/۳۶۵	۹۰	/۰۰۰
امکانات ناکافی جهت گذران اوقات فراغت	۳/۰۹	۱/۹۶۹	۱/۸۵۲	۹۳	۳۹۷
امکانات ناکافی جهت اقامت شبانه روزی	۳/۲۹	۱/۹۶۶	۲/۹۷۳	۹۴	/۰۰۴
امکانات ناکافی خدمات بهداشتی و درمانی	۳/۱۱	۱/۰۳۲	۱/۰۱۰	۹۱	۳۱۵

منبع: تحقیق میدانی پژوهشگر، بهن ۸۹

نتایج آزمون t نشان داد امکانات جهت اقامت شبانه روزی و امکانات جهت گذران اوقات فراغت جزءموانع گردشگری است. خدمات بهداشتی درمانی درحدمتوسط است ولی بقیه عوامل مانع گردشگری نبودند. بنابر این توسعه ی صنعت گردشگری روستایی می تواند سبب توسعه ی روستایی و در نهایت توسعه ی پایدار روستایی شود و این توسعه بر توسعه ی منطقه ای و ملی مؤثر باشد. بر اساس آزمون t، دو فرض آماری را در نظر می گیریم:

$$H_0: \mu \leq 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

چون گویه ها بر اساس مقیاس ۵گزینه ای لیکرت «خیلی کم» تا «خیلی زیاد» تنظیم شده است. که نشان دهنده ی این است که میانگین کوچکتر یا مساوی ۳، بیانگر این است که توسعه ی گردشگری روی توسعه ی روستایی به لحاظ (توسعه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی) مؤثر نیست و میانگین بزرگتر از ۳، نشانه ی مؤثر بودن آن است. جدول آزمون t به صورت زیر است:

جدول شماره (۶) نتایج آزمون t

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	سطح معناداری
توسعه گردشگری	۳/۹۳۱۹	۰/۵۹۷۸۸	۱۵/۱	۹۳	۰/۰۰۱

منبع: تحقیق میدانی پژوهشگر، بهمن ۸۹

نتایج آزمون t تفاوت میانگین با ۳ را معنادار نشان داد ($t=15/1, df=93, P<0/001$) یعنی توسعه گردشگری روی توسعه ی روستایی به لحاظ (توسعه ی اقتصادی، فرهنگی، سیاسی) مؤثر است. برای رسیدن به این واقعیت که آیا گردشگری در تالاب کیاکلا به سبب توسعه پایدار خواهد شد، فرض آماری زیر را آزمون می کنیم:

$$H_0: \mu \leq 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

جدول آزمون t به صورت زیر است:

جدول شماره (۶) نتایج آزمون t

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	سطح معناداری
توسعه پایدار	۳/۴۲۶۷	۰/۴۴۸۰۵	۹/۰۸۶	۹۰	۰/۰۰۰

منبع: تحقیق میدانی پژوهشگر، بهمن ۸۹

نتایج آزمون t تفاوت میانگین با ۳ را معنادار نشان داد ($t=9/08, df=90, P<0/001$) یعنی توسعه ی گردشگری تالاب بر توسعه ی پایدار مؤثر است.

بررسی های انجام شده بیانگر این واقعیت است که بین گردشگری روستایی و توسعه ی پایدار روستایی همبستگی مستقیم و معناداری وجود دارد. یعنی این دو متغیر با توجه به نتایج آماری از نوع متغیرهای وابسته بوده که رابطه ی بسیار تنگاتنگی با همدیگر دارند به طوری که تغییر در یک متغیر سبب تغییر در متغیر دیگر است. به این مفهوم که توسعه ی گردشگری، به دنبال خود درآمد، اشتغال، جلوگیری از مهاجرت روستائیان، ایجاد تجهیزات و امکانات را خواهد داشت. بنابراین توسعه ی گردشگری و چه بسا گردشگری روستایی در کشور می تواند به عنوان راهکاری، باعث توسعه ی روستایی شود. گردد.

نتیجه گیری

پژوهش فوق دارای نتایج ارزشمندی است که می تواند علاوه بر ارائه راهکارهای توسعه ی گردشگری، سبب توسعه ی پایدار روستایی شود و همچنین الگویی مناسب برای برنامه ریزان و مدیران کشور جهت سیاست گذاری در امر توسعه ی روستایی و گردشگری منظور شود.

شهرستان لنگرود به جهت دارا بودن جنبه های تاریخی و قدمت طولانی زندگی در این منطقه به عنوان یکی از قطب های گردشگری در استان گیلان درآمدی است. بنابراین به منظور توسعه ی گردشگری در این شهرستان و روستاهای تابعه ی آن ابتدا باید این مناطق به طور دقیق شناسایی شوند و بعد از شناخت جنبه های بالقوه گردشگری این شهرستان با کمک های دولتی و مردمی آنها را بالفعل ساخت.

توسعه ی صنعت گردشگری در این منطقه می تواند سبب درآمد زایی و اشتغال زایی برای اکثر ساکنین آن باشد زیرا گردشگری بخش های مختلف خدماتی را فعال ساخته و بسیاری از نیروهای غیر ماهر نیز در این محدوده جمع شده اند. گردشگری نیاز به سرمایه گذاری های کلان نداشته و با توجه به خصوصیات عمومی کشور ما، این صنعت راه رسیدن به توسعه ی روستایی را کوتاهتر می سازد.

توسعه گردشگری سبب افزایش درآمد ملی و سرانه خواهد شد. از این رو توجه به گردشگری روستایی و به دنبال آن ایجاد امکانات تفریحی و بهداشتی، ارتباطی و غیره باید در الویت قرار گیرد. و ساده ترین راه برای رسیدن به این هدف استفاده از تبلیغات گسترده و سرمایه گذاری است.

پیشنهادها

- معرفی و شناسایی مناطق گردشگری در سطح منطقه: شناسایی محل های گردشگری و سرمایه گذاری برای توسعه ی تجهیزات و امکانات گردشگری در نواحی مستعد جذب گردشگر.

- مطالعه گردشگری روستایی: استان گیلان از نظر جغرافیایی بسیار متنوع بوده و همین امر سبب تنوع گونه های قومی، فرهنگی گردیده است از نظر خصوصیات انسانی (مانند زبان و گویش های محلی، پوشش محلی، فرهنگ و سنن متفاوت، تنوع غذایی، موسیقی ها و رقص های سنتی، معیشت های متفاوت، بازارهای محلی، آداب و رسوم، صنایع دستی) و از نظر طبیعی (پوشش گیاهی، حیات جانوری، اشکال توپوگرافی، آب و هوا، رودخانه ها و آبشارها و...) کاملاً متنوع است و همین تفاوت ها جاذبه هایی را ایجاد می کند که می تواند سبب جذب گردشگران به منطقه شود.

راهکارها و پیشنهادهای برای بهبود شرایط

- ۱- توسعه و تقویت زیرساخت های عمرانی منطقه از قبیل (ارتباطی، حفاظتی، رفاهی)
- ۲- توسعه ی قطب های گردشگری
- ۳- توسعه ی زیرساخت های اقتصادی و اجتماعی
- ۴- تنوع فعالیت های گردشگری به منظور جذب گردشگر برای زمان بیشتر
- ۵- شناسایی و بهسازی فضاهای مختلف گردشگری از جمله ایجاد پارک های چند منظوره و تفرجگاهها و توسعه امکانات مورد نیاز
- ۶- توسعه راهها و مسیرهای ارتباطی و وسایل نقلیه مناسب برای دیدن جاذبه های گردشگری
- ۷- توسعه ی مشارکت های مردم و نهادهای غیر دولتی در امر سرمایه گذاری بخش گردشگری
- ۸- ایجاد مراکز تفریحی، آموزشی، رفاهی و بهداشتی و درمانی و خدماتی در سطح منطقه
- ۹- استفاده از مدیریت کارآمد برای بالا بردن ظرفیت پذیری منطقه در جذب گردشگران
- ۱۰- توسعه فعالیت های دستی و نمایش آنها در نمایشگاهها
- ۱۱- باوری سنت های بومی از قبیل لباس های محلی، نوع غذا، موسیقی و رقص های سنتی
- ۱۲- ایجاد استراحتگاههایی در مناطق روستایی و گردشگری
- ۱۳- آموزش و اطلاع رسانی و ترویج فرهنگ گردشگری در بین اهالی محلی
- ۱۵- تشویق های محلی برای سرمایه گذاری در بخش گردشگری
- ۱۶- تأمین و توزیع اعتبارات دولتی برای توسعه ی زیرساخت ها
- ۱۷- ایجاد تعاونی های تولیدی، کشاورزی و تعاونی های چند منظور

فهرست منابع

- ۱- ارمغان، سیمین، ۱۳۸۶، توریسم و نقش آن در جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامشهر
- ۲- رمضانی، بهمن، طرح مطالعاتی بهره‌وری از استخر کیاکلاویه لنگرود و تاثیر آن در افزایش درآمد شهرداری لنگرود، استانداری گیلان، دفتر شهر و روستا، ۱۳۸۴
- ۳- سنایی، مهدی، ۱۳۸۶، عملکرد و نقش گردشگری در توسعه پایدار نواحی روستایی (دهستان مرکزی کلاردشت)، پایان‌نامه دکتری دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران.
- ۴- سند توسعه شهرستان لنگرود، ۱۳۸۴، مصوبه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، معاونت امور اقتصادی و برنامه‌ریزی
- ۵- شاپلی، ریچارد جولیا، ۱۳۸۰، گردشگری روستایی، ترجمه رحمت‌الله منشی‌زاده و فاطمه نصیری، چاپ اول، انتشارات منشی.
- ۶- طرح توسعه، مکان‌یابی و امکان‌سنجی بسترهای مستعد گردشگری استان گیلان، ۱۳۸۷، استانداری گیلان، مهندسین مشاور شمال
- ۷- طرح مطالعات امکان‌سنجی نمونه گردشگری استان گیلان منطقه جلگه ای تالاب کیاکلاویه، سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان گیلان، شرکت مهندسین مشاور سبزاندیش پایش، آذر ماه ۸۷
- ۸- مطیعی لنگرودی، سید حسن، برنامه‌ریزی روستایی با تاکید بر ایران، جهاد دانشگاهی مشهد، ۱۳۸۲
- ۹- نظامی بلوچی، شعبانعلی، طرح تالاب امیر کلاویه، اداره کل حفاظت محیط زیست استان گیلان، ۱۳۷۸
- ۱۰- ودیعی، کاظم، مقدمه بر روستا شناسی در ایران، آموزش و تحقیقات دانشگاه، ۱۳۴۸

۱۱- Mitchell,j.t(۲۰۰۶).conflicting threat perceptions at a rural

۱۲- Oppermann,martin :rural tourism in southern germany ,annals of tourism research,vol.۱۳,no.۱,۱۹۹۶

۱۳- many,annals of tourism research, vol.۱۳, no.۱,۱۹۹۶.

۱۴- Williams,peter, agritourism market and development status report,www.Rem.Sfu.Ca,۲۰۰۱.